

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. III. Nunquam datur Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe
ex defectu doloris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

simul sumpta, etsi velit committere unum aliquod, quod sit majus vel æquale singulis seorsim acceptis, quandoquidem in isto uno non reperitur magis vel æqualiter tota quantitas ea ratio, quæ in illo motivo poterat apprehendi ad odio habenda reliqua.

Etenim ratio illa est, offensa divina, quæ reperitur non in hoc vel illo peccato seorsim, sed in omnibus peccatis simul; vel ratio est impedimentum Beatitudinis, quod præstat non hoc vel illud peccatum seorsim, sed omnia peccata simul; jam autem certum est, gravius offendere omnia illa peccata simul, & majus præstare impedimentum Beatitudinis, quam singula seorsim. Ergo nisi illud peccatum novum fuerit majus, vel æquale omnibus simul sumptis, planum est, quod non contineat totam quantam eam rationem, quæ poterat in eo motivo apprehendi ad odio habenda reliqua.

De cætero existimat Suarez disput. 20. sect. 4. n. 26. non semper esse nullam Confessionem, quæ fieret cum vera Attritione aliquorum peccatorum, non tamen omnium, etiam illorum, quæ in Confessione dicuntur; v. g. si penitens tantum habeat singulares Attritiones peccatorum, prout ea sigillatim confitetur, & de uno peccato doleat propter turpitudinem ejus, de alio verò propter infamiam, vel aliud temporale detrimentum; vel de uno efficaciter, & cum absoluto proposito emenda; de alio verò minime, sed per displicentiam tantum inefficacem.

Nam, inquit ille, si penitens sciens & videns, vel ex ignorantia culpabili mortaliter, talem Attritionem omittat hujus peccati mortalis, quod est materia talis Confessionis, tunc Confessio erit nulla: si autem illa omisso contingat ex ignorantia, vel inadvertentia inculpabili, Confessio non erit simpliciter nulla, sed solum tenebitur aliquis peccatum illud iterum confiteri, cujus veram Attritionem non habuit, si defectum commissum postea recognoscatur.

Probat: quia ita judicandum est de universalitate Attritionis, & ejus defectu, sicut de integritate Confessionis, & ejus defectu. Nam Attritio, quatenus est pars hujus Sacramenti, Confessionis copulatur; quia & per illam sensibilis fit, & propter ejus veritatem requiritur. Sicut ergo Confessio illa, in qua peccatum aliquod omnino tacetur ob inculpabilem oblivionem, valida est, licet materialiter non sit integra, ita Confessio illa, in qua peccatum aliquod absque vera Attritione aperitur, mutila quidem est quoad illam partem, quia secundum illam non est vera & sacramentalis Confessio; nihilominus mutilatio illa materialis tantum est, quia inculpabiliter fit; ergo non reddit Confessionem nullam, quia eam non obstantem, quoad cætera manet

Confessio vera, quia ex vera Attritione facta est, & formaliter integra, quia nihil cum culpa tacetur, aut sine debito modo dicitur. Hæc tenet Suarez.

Sed displicet; quia si ita judicandum est de universalitate Attritionis, & ejus defectu, sicut de integritate Confessionis, ejusque defectu, profecto constat apud omnes, Confessionem, in qua aliquod peccatum omnino tacetur ob inculpabilem oblivionem, sufficere ad effectum Sacramenti; ergo similiter judicandum foret de Confessione, cui inculpabiliter deest universalitas Attritionis, cum tamen Suarez ibidem n. 23. dicat: Atque ex hac ratione intelligi potest, ex vi materie hujus Sacramenti solum esse necessariam universalem Attritionem de omnibus peccatis confessis, quamvis ad effectum Sacramenti requiratur Attritio universalis de omnibus peccatis mortalibus commissis, & nunquam per veram Penitentiam retractatis. Hæc ille.

Ratio autem disparitatis est; quod peccatum, secundum ordinariam Dei providentiam, nunquam remittitur à Deo absque Penitentia formali, aut virtuali; bene tamen sine Confessione. Confessio namque est juris omnino positivi, quod non obligabat ante Legem novam, at verò dolor seu Penitentia juris quodammodo naturalis, quod obligabat à principio naturæ. Quamvis ergo possideret causa excusans à Confessione alicujus peccati, etiam in ordine ad remissionem illius; haud equidem excusans à dolore five Penitentia, maxime quando occurrit memoria peccati. Et licet ignorantia invincibilis excuset à novo peccato; attamen non supplet defectum medii necessarii, quale est Penitentia, saltem virtualis.

Quapropter cum in Sacramento non remittatur unum peccatum mortale sine alio, liquet profecto, necessariam esse Penitentiam universalem de omnibus, si non per modum partis Sacramenti, saltem per modum legitimæ dispositionis. Necessariam, inquam, ad effectum Sacramenti. Nunquid etiam ad valorem?

CONCLUSIO III.

Nunquam datur Sacramentum Penitentia validum, & informe ex defectu doloris.

Vocatur à Theologis Sacramentum validum & informe, quod habet omnes suas partes essentielles aut quasi essentielles; & tamen propter indispositionem subjecti non confert gratiam. Et quidem Sacramentum Baptismi posse esse validum & informe, nemo dubitat.

44.
Sententia
Suarez, non
semper esse
nullam
Confessionem,
quæ
fieri
potest
cum
Attritione
particulari.

45.
Ejus probatio.

dubitat. Similiter Sacramentum Confirmatio- nis, Ordinis, Extremæ Unctionis, & Matrimonii, Eucharistiam quoque suscipi posse sine effectu gratiæ omnes fatentur.

Solum ergo restat Sacramentum Pœnitentiæ, de quo controvertitur inter Doctores Catholicos, an aliquando possit esse validum, & tamen non conferre gratiam. Affirmant multi, negant non pauci; sed quoniam affirmantes oppidò inter se divisi sunt; nam unus existimat Sacramentum validum absque illo proterius dolore; alius putat sufficere dolorem naturalem; tertius requirit dolorem supernaturalem; sed negat debere esse efficacem; quartus affirmat necessarium dolorem supernaturalem efficacem, et id non universalem; hinc est, quod elegerimus sententiam negantem, memores verborum Christi Matth. 12. v. 25. Omne regnum divisum contra se, desolabitur: & omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit.

Fundamentum autem domus nostræ five Conclusio est, voluntas Christi, à qua pendet tota structura Sacramenti. Et verò Christum sic potuisse instituire Sacramentum Pœnitentiæ, ut nunquam daretur validè absque infusione gratiæ, nimis manifestum est, quàm ut indigeat probatione; sic autem instituisse, declarat ex Concilio Tridentino, quod pro materia aut quasi materia hujus Sacramenti statuit Contritionem, eamque sufficientem ad remissionem peccatorum; nec uspiam alterius meminit: Sunt, inquit sess. 14. c. 3. quasi materia huius Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe Contritio, Confessio, & Satisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hæc ratione partes Pœnitentiæ dicuntur.

Et can. 4. Si quis negaverit, ad integram & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet Contritionem &c. anathema sit. Ergo ex more Concilii, actus pœnitentis non sunt quasi materia, aut partes Sacramenti Pœnitentiæ, nisi in quantum requiruntur ad remissionem peccatorum; ergo Contritio, quæ est inutilis ad illum effectum, non est pars aut quasi materia; adeoque non constituit Sacramentum validum.

Præterea idem Concilium sess. 6. c. 14. docet, Christiani hominis Pœnitentiam post lapsum, multo aliam esse à baptismali; eaque contineri non modo cessationem à peccatis, & eorum detestationem, aut cor contritum & humilatum, verum etiam eorundem sacramentalem Confessionem &c. Ubi nullam ponit differentiam inter detestationem peccatorum, quæ est dispositio necessaria ad effectum Baptismi, & detestationem peccatorum, quæ est quasi materia Sacramenti Pœnitentiæ; atqui prima detestatio nun-

quam caret suo effectu; ergo nec secunda.

Vel certè assignetur aliquis locus Concilii, in quo requiritur aliquis dolor tanquam dispositio ad effectum, distinctus ab illo, qui est quasi materia. Aut si non potest assignari (sicuti reverà non potest) quo fundamento asseritur, aliquid amplius requiri ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, quàm ad valorem? Nonne exemplo aliorum Sacramentorum? Disparitas nimis magna est (præterquam quòd in hac materia non valet argumentum à paritate, cum tota ratio à priori sit voluntas Christi) nimis, dico, manifesta est differentia.

Enim vero remissio peccatorum est effectus hujus Sacramenti, qui expressè significatur per formam Absolutionis, & formaliter, aut saltem concomitanter perficitur per infusionem gratiæ; si ergo non confertur effectus, id est, gratia seu remissio peccatorum, forma Absolutionis redditur falsa; atque adeò irrita & invalida. Porro formæ aliorum Sacramentorum non significant expressè effectum gratiæ, sed vel applicationem materiæ, ut in Baptismo, & Confirmatione, dicendo: Ego te baptizo: Signo te signo Crucis; vel alium effectum inseparabilem, ut in Ordine potestatem ministrandi, dicendo: Accipe potestatem offerendi Sacrificium &c. Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata &c. id est, accipe potestatem absolvendi à peccatis. Similiter in Matrimonio: Ego te accipio in meum, vel, meam conjugem, significat vinculum conjugale. Denique in Extrema Unctione forma significat effectum veniæ per modum deprecationis: Indulgeat tibi Deus quicquid deliquisti &c. deinde significat applicationem materiæ: Per istam sanctam unctionem &c. Quare per carentiam effectus gratiæ non falsificatur forma, & ita potest adhuc esse rata & valida.

Ad hanc differentiam respondet Averſa q. 14. sect. 5. verum sensum formæ Absolutionis esse: Absolvo te à peccatis pro quando es dispositus. Hoc pacto, inquit, sensus est absolutus, & non verè conditionatus. Non est limitatus, sed amplus, immo & extenditur ad aliud quodcumque instans, quo pœnitens erit dispositus, & habet vim conferendi pro illo instanti effectum. Solum quoad sui veritatem requirit, ut adsit tunc debita materia, quia alioquin non sufficit, si hæc postea adhibeatur, & ut adsit omnis alia conditio ad validitatem Sacramenti requisita. Sic etiam verificatur illa forma in Ordinatione: Accipe Spiritum sanctum, dummodo sit valida: alioquin si ea verba dicantur subiecto incapaci, vel à non legitimo ministro, quæ nullatenus valerent unquam conferre gratiam Spiritus sancti, essent simpliciter falsa. Hæc ille.

Sed contrà; illa forma in Ordinatione: Accipe Spiritum sanctum, non significat effectum gratiæ sanctificantis, ut alibi diximus, sed

§ 1. Disparitas inter hoc Sacramentum, & alia Sacramenta.

§ 2. Responsio Averſæ.

53

potestatem remittendi peccata; quæ potestas vocatur Spiritus sanctus, quoniam in justificatione impij, per Spiritum sanctum Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur. Itaque illa forma vera est, tametsi nunquam per illam detur gratia sanctificans, ut contingit, quando subjectum non est dispositum in ipsa administratione Sacramenti; quia nulla ratio vel auctoritas probat, Sacramentum Ordinationis reviviscere.

Non ideo ergo præcisè verificatur illa forma, quia valet aliquando conferre gratiam; sed quia dum profertur, confert potestatem absolvendi, eò subjectum indispositum sit ad effectum gratiæ; ergo pro nullo tempore caret omni suo effectu, quem significat, sicuti caret Absolutio sacramentalis, si non statim remittit peccata.

Nam quid aliud est dicere: *Absolve te à peccatis pro quando es dispositus*, quàm, *Absolve te à peccatis pro tempore præsentis & futuro?* Ubi autem dedit Christus potestatem hominibus, hodie absolvendi pro tempore crastino? Nunquid etiam hodie potest Sacerdos consecrare hostiam pro die crastina? Nunquid valet hæc forma: *Ego te absolvo, si cras restiteris?*

Prorsus, inquit, non valet; sed disparitas est, quòd in uno casu dilatio effectus sacramentalis oritur à mera voluntate ministri, qui si vellet, de præsentis remitteret peccata; in alio autem casu, tametsi vellet minister, non potest pro nunc remittere peccata ob indispositionem penitentis; unde una forma est absoluta, alia autem conditionalis.

Respondeo; qui non dedit potestatem ministro, differendi effectum Sacramenti; sed voluit, ut Sacramentum, instar cause naturalis, hoc ipso quo est, causaret suum effectum; ex quo constat, quòd dederit suscipienti Sacramentum illam potestatem, ut pro libito suo, vel nunc recipiat effectum, vel postea? Reliquit quidem in manu ejus dispositionem necessariam ad effectum; adeòque liberum illi est, recipere effectum, vel non recipere, quando Sacramentum ministratur; at verò transacto Sacramento, adhuc in potestate ejus esse, recipere vel non recipere effectum, de nullo Sacramento legitur in Scriptura, Traditione, Conciliis, vel auctoritate Patrum, præterquam de Baptismo. Gratiæ ergò hoc tribuitur Pœnitentiæ, ideo præcisè, ut sic defendatur Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe, quòd & ipsum caret fundamento in Scriptura, Traditione, Conciliis, & auctoritate Patrum.

Quæ autem sit ratio valde probabilis, ex qua Dicastillo disp. 6. n. 94. dicit, dolorem minorem quoad extensionem sufficere ad essentiam Sacramenti Pœnitentiæ, quàm ad illius effectum, hæcenus non potui videre; ut omittam, effectus Sacramentorum, & eo-

rum valorem, non dependere à nostris rationibus & imaginationibus, sed ex Deo, qui omnia quæcunque voluit fecit.

Licet materia hujus Sacramenti, inquit Averfa suprâ, consistat in actibus pœnitentiæ, inter quos præcipuè est retractatio, & dolor de peccatis; tamen cum hujusmodi dolor habeat notabilem latitudinem ac diversitatem, optimè potest esse, ut aliquis dolor sit sufficiens in ratione materiæ ad validitatem Sacramenti; sed non per hoc sit sufficiens in ratione dispositionis ad effectum gratiæ. Nam etiam in aliis Sacramentis requiritur hic dolor in homine, habente conscientiam moralium peccatorum, vel saltem Attritio in Baptismo, vel etiam Contritio in aliis non præmittit Confessione; & tamen in iis non habet rationem materiæ; sed tantummodo dispositionis; sic ergo & in hoc Pœnitentiæ Sacramento, potest requiri quedam doloris perfectio, solum in ratione dispositionis ad effectum, ultra illam qualitatem doloris, quæ fit in ratione materiæ necessaria ad valorem. Huculque Averfa.

Rectè quidem, si solum quaritur de possibili. Interim factum esse in hoc Sacramento quod possibile fuit fieri, unde constat? In aliis Sacramentis tota Ecclesia agnoscit materiam sufficientem ad valorem, distinctam à dispositione requisita ad effectum gratiæ; in Baptismo ablutionem per aquam; in Confirmatione unctionem; & sic de aliis; at verò in Sacramento Pœnitentiæ pro materia statuit Contritionem, quæ cum possit esse sufficiens dispositio ad effectum gratiæ, nulla sit necessitas alicujus dispositionis superaddita.

Et sanè, quòd aliquando eadem Contritio sit materia, & dispositio, etiam Adversarii admittunt. Quòd autem nullus sit dolor requisitus ad effectum, qui non requiritur ad valorem Sacramenti, seu qui non sit materia Sacramenti, pro viribus negant.

Quando (inquit Dicastillo suprâ n. 90.) quis ex justa causa, aut ex inculpabili oblivione, retinet aliquid mortale, cujus tamen verum habet dolorem, propter specialem illius peccati turpitudinem, & simul habet dolorem de aliis peccatis, propter speciales turpitudines ipsorum; in hoc casu pœnitens recipit gratiam in sententia Vasquezii; habet enim dolorem requisitum & sufficientem ad essentiam Sacramenti, & ejus effectum; & omnia, quæ tenentur confiteri, confitetur; & tamen ille dolor, quem habet de illo peccato non dicto in Confessione, etiam si sit dispositio requisita ad gratiam, non est pars Sacramenti; quia dolor, qui est pars Sacramenti, debet esse sensibilis, explicatus scilicet per Confessionem, jam autem, ut supponitur, non confitetur illud peccatum; ergo ille dolor manet insensibilis.

Ex quo

Forma Ordinationis: Accipe Spiritum sanctum, est vera, tametsi nunquam detur gratia.

§ 4. Disparitas aliqua assignata ab Adversariis.

Rejicitur.

Dicastillo.

Ex quo, inquit ille, patet, quod si inculpabiliter deficeret dolor illius peccati, & cetera omnia remaneret, non minus tunc essent omnia essentialiter requisita ad Sacramentum, quam erant antea. Nam ille dolor, qui deficit, non est pars Sacramenti, sed solum dispositio hic & nunc requisita ad effectum; ac proinde sicut in Baptismo peccatoris adulti, etiam si deficiat dolor omnis peccati, potest dari Sacramentum validum & informe; quia defectus doloris, non est defectus materiae, essentialiter requisitae ad valorem; ita similiter, si deficiat in Sacramento Poenitentiae dolor illius peccati, quod circa culpam reticetur, erit Sacramentum validum, licet informe, quia non deficiat aliquid essentialiter Sacramento. Haec Dicastillo ex Suario.

Ex se autem alium ponit casum, ut putat, evidentiorum; videlicet, quando quis adultus inculpabiliter susceperat Baptismum informem, defectu Attritionis omnium peccatorum, quae commiserat ante Baptismum; postea vero confitetur mortalia aliqua commissa post Baptismum, cum vera Attritione eorum, atque etiam illorum, quae commiserat ante Baptismum: ita tamen, ut dolor sit propter speciales deformitates proprias cuiusque peccati; vel ob deformitatem, quae est in peccato, quatenus est hominis Christiani, quae deformitas non erat ante Baptismum. In hoc casu, dolor peccatorum, quae fuerunt ante Baptismum, est dispositio necessaria, ut gratia recipiatur, & tamen non est pars Sacramenti; immo nec esse potest, quia nec peccata ante Baptismum, quorum est ille dolor, possunt esse materia remota, nec illorum Confessio potest esse pars & materia proxima; atque adeo nec illorum dolor, qui per Confessionem eorundem deberet esse sensibilis, est pars Sacramenti, nec esse potest. Ita hic Auctor.

Verumtamen neque hic casus, neque iste, in minimo me urgent, ut recedam à Conclusionem. Nam in primis, juxta principia Scoti, dolor non est propriè dicta materia, seu pars essentialis hujus Sacramenti; sed aliqua tantum conditio, praevie requisita ad veritatem formae Absolutionis, quae sola est tota propriè dicta essentia, ut diffusè probavimus sect. 2. concl. 3. ac proinde sufficit sensibilitas Absolutionis, utcunque sit de sensibilitate, vel insensibilitate Attritionis.

Secundò; docet Scotus, & nos cum illo, non dari virtutes morales per se in infusas; adeoque si dolor debeat esse supernaturalis in substantia, consequenter dico, in nullo casu sufficere ad effectum Sacramenti dolorem de peccatis propter specialem illorum turpitudinem, nisi sint peccata contra virtutes Theologicas. Atque ut sufficeret dolor supernaturalis in modo, equidem, secundum Tridentinum, debet excludere voluntatem peccandi, quam

non excludit dolor particularis ob specialem turpitudinem, v. g. furti; nam comparatur voluntatem fornicandi, ut clarum est, de quo statim plura.

Manet ergo verum, quod nullus dolor sit pars hujus Sacramenti, quin idem sit sufficiens ad effectum, & quod nullus dolor sit dispositio necessaria ad effectum, qui non sit pars. Nam ad effectum requiritur dolor universalis, qui est unus & indivisibilis actus, extendens se ad omnia peccata, tam ante, quam post Baptismum commissa, adedque est vera pars Sacramenti, licet forte non eatenus, quatenus extenditur ad peccata Baptismo anteriora.

Dico, Forè; quia quamquam haec peccata non sint materia remota, equidem dolor est aliquid necessariò praerequisitum ad veritatem formae Absolutionis, in quantum unum peccatum non remittitur sine alio; & ut dispositio dici deberet, potius dispositio ad effectum Baptismi, quam Poenitentiae. Ecce doctrinam Adversariorum cardinibus suis luxatam. Nam quae sequuntur, nullam aut parvam habent difficultatem.

Si, inquit Adversarii, ad valorem Sacramenti requiritur dolor perfectus sufficiens ad effectum, redduntur poenitentes nimium solliciti de repetendis Confessionibus; in quibus facile est, defuisse talem dolorem.

Resp. I. tam facile est, juxta aliquorum principia, elicere dolorem seu detestationem peccatorum ex motivo generali charitatis aut spei, quam ex motivo particulari hujus vel illius honestatis moralis. Deinde aequè difficile est, elicere propositum universale de cetero non peccandi, quam universaliter detestari peccata commissa; immo forè difficilius; & tamen non obstante hac difficultate, multi admittunt, illud propositum esse necessarium, non tantum ad effectum, sed etiam ad valorem. Denique quid magis absconditum à cognitione humana, quam supernaturalitas doloris, maxime in substantia? Et tamen illam admittunt plerique necessariam ad valorem.

Si ergo velimus omnem omnino anxietatem & sollicitudinem de repetendis Confessionibus tollere, dicamus cum Aliquibus, nullum prorsus dolorem requiri; cum Aliis, sufficere dolorem naturalem, aut supernaturalem inefficacem, propositum particulare &c.

Resp. itaque II. si poenitens bonà fide processerit, nullum est periculum, quamdiu manet illa bona fides; indirectè quippe absolvuntur illa peccata per subsequentem Confessionem à parte rei validam; neque debent peccata repeti, nisi manifestè constet de invaliditate. Quod si constet, quid mirum quod debeant repeti, sicuti quando constat de defectu jurisdictionis in absolvente?

Dices; Ecclesia censetur supplere jurisdictionem.

60.
Nullus dolor est pars, qui non sufficit ad effectum; & nullus requiritur ad effectum, qui non sit pars.

61.
Primo obiectio ad verificationem.

Prima responsio.

Secunda responsio.

62.

stris ratio-
Deo, qui
i, inquit
conveniens
& dolor ha-
veritatem,
or sit suffi-
tem Sacra-
Nam etiam
e dolor in
mortalium
Baptismo,
pramissâ
aber ratio-
positionis;
sacramento,
fectio, so-
tum, ultra
in ratione
Huculque
ur de possi-
sacramento
onlat? In
sufficit mate-
stinctam à
gratiâ; in
in Con-
s; at verò
eria statuit
e sufficiens
a fuit ne-
dita.
Contrario
Adversarii
dolor re-
quiritur ad
sit materia
à n. 90.)
bili obli-
jus tamen
elem illius
e dolorem
turpitudi-
cipit gra-
nim dolo-
essentiam
onia, quae
amen ille
non dicto
requisita
nti; quia
esse len-
essionem,
onfiteatur
net inlen-
Ex quo

Evasio.

nem, quando aliquis habetur pro legitimo Confessario, quamvis alioquin non sit; ergo similiter Deus censetur acceptare dolorem illum imperfectum, quando bonâ fide proceditur, propter inconvenientia, quæ aliâs orientur.

Præcluditur.

Respondeo neg. Conseq. alioquin sequitur, quod, sicut illa jurisdicção sufficit etiam ad effectum, ita pariter hic dolor sufficiat ad effectum, & non tantum ad valorem, quod Adversarii non admittunt.

Præterea, esto Ecclesia suppleat jurisdiccionem (utpote quæ ab ipsa sola dependeat) non quidem semper, sed quando aliquis communi errore putatur illam habere; nunquid etiam supplet defectum Sacerdotii, aut defectum intentionis in absolvente? Vel si Ecclesia non supplet illos defectus, ut clarum est non supplere, nunquid Deus debet illos supplere, ne detur Sacramentum invalidum? Nemo id aserit; & tamen sequi possunt ex ista invaliditate eadem inconvenientia.

Idemque apparet in Sacramento Baptismi, & aliis, quando bonâ fide administrantur sine legitima materia aut forma. Sicut enim in illis bona fides non supplet defectum, neque Ecclesia, neque Deus, tamen ex invaliditate multò graviora incommoda orientur; ita neque in Sacramento Poenitentia aut bona fides, aut Ecclesia, aut Deus suppleant defectum quasi materiae, quantumvis ex invaliditate sequantur aliqua inconvenientia.

Nec obstat, quod sola forma, ut supra diximus, sit tota essentia Sacramenti; siquidem forma non habet rationem Sacramenti, nisi applicetur debita materia; sicuti ablutio cum hisce verbis, *Ego te baptizo* &c. quamvis sit tota essentia Baptismi, tamen non habet rationem Sacramenti, nisi applicetur subjecto capaci. Atque hæc de prima objectione.

63.
Secunda ob-
jectio ad-
versariorū.

Secundò obijciunt Adversarii; omittens inculpabiliter aliquod peccatum, validè absolvitur; ergo etiam omittens inculpabiliter dolorem perfectum seu universalem.

Solvitur.

Respondeo; omittens inculpabiliter aliquod peccatum, non tantum validè, sed etiam cum effectu gratiæ absolvitur; ergo similiter omittens inculpabiliter dolorem universalem; negatur Consequentia. Rationem disparitatis habes in fine Conclusionis præced. Concil. Trid. sess. 14. c. 5. sic ait: *Constat nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, ac conscientia sue sinus omnes ac latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitantis non occurrunt, in universum eadem Confessione inclusa esse intelliguntur.*

Ubi expressè supponit Concilium, Confessionem materialiter non integram, dum-

modo formaliter integra sit, sufficere, non solum ad valorem; sed etiam ad efficaciam hujus Sacramenti. Nunquid simile quiddam dixit Concilium de Contritione particulari? Aut usquam docet, aliquam Confessionem sufficere ad valorem, & non ad efficaciam? Dicatillo supra n. 92. in fine ait: *Utrum possit esse Attritio sine effectu, & cum valore Sacramenti, nec docet, nec definit Concilium. Cur ergo nos doceamus?*

Propter hanc, inquis, rationem, & etiam tertiâ objectione; idcirco requiritur dolor ad valorem hujus Sacramenti, & non solum est dispositio necessaria ad effectum, veluti in Baptismo, quia hoc Sacramentum institutum est per modum iudicii; iudicium autem requirit accusationem, accusatio verò non est nuda narratio peccatorum, sed dolorosa, & ex odio delicti profecta, per quod odium constituitur in ratione accusationis: ergo talis dolor sufficit ad valorem hujus Sacramenti, qualis sufficit ad rationem veræ accusationis; ergo dolor imperfectus seu non universalis. Consequentia est evidens, quia talis dolor sufficit ad rationem veræ accusationis.

Respondeo cum distinctione; ad rationem veræ accusationis in iudicio humano, ubi unum delictum absolvitur sine alio, transeat totum; in iudicio sacramentali, quod ex natura sua est reconciliativum cum Deo, & in quo non remittitur unum peccatum sine alio, nego Assumptum; sed requiritur talis dolor, qui ex se efficaciter tendat ad reconciliationem; adeoque dolor extendens se ad omnia peccata commissa, sive memorie occurrant, sive non, cum sine illo impossibile sit, secundum præsentem Dei ordinationem, hominem Deo reconciliari.

Enimverò reconciliatio, est reductio durorum voluntatum discordantium ad concordiam, adeoque utramque voluntatem convenit redire ad priorem statum. Sicuti ergo voluntas Dei non redit imperfectè remittendo unum peccatum mortale, & non aliud, ita etiam convenit planè & necessarium est, secundum præsentem Dei legem, ut voluntas hominis redeat perfectè per Contritionem universalem de omnibus peccatis commissis, tametsi fortasse hic & nunc alicujus non remittatur.

Dices; fieri potest, ut aliquis ex ignorantia putet, dolorem particularem sufficere. Respondeo; etiam fieri potest, ut aliquis ex ignorantia putet, sufficere voluntatem dandi eleemosynam, aut Confessionem absque ullo profus dolore. Ergo adhibens huiusmodi medium, efficaciter vult reconciliationem, nego Consequentiam; neque enim voluntas efficax est, quæ adhibet media, quæ intellectus falsò iudicat esse necessaria & sufficientia; sed quæ adhibet media, à parte rei necessaria &

& sufficientia ad finem consequendum; nisi efficacem voluntatem dixeris, quæ adhiberet media necessaria & sufficientia, si ea sciret; illam autem, quæ de facto hujusmodi media adhibet, potius efficientem.

Et tunc dico, non sufficere ad valorem Sacramenti Penitentiae voluntatem efficacem, sed requiri efficientem. Veluti ad valorem Baptismi non sufficit efficacis voluntas applicandi materiam & formam, id est, voluntas, quæ applicaret, si sciret, quæ esset illa materia & forma; sed requiritur voluntas efficiens seu applicans veram materiam & formam.

Nec te moveat, quod scribit Lugo disp. 14. n. 78. Quamvis amor efficacis finis, sit virtualiter amor mediorum, & dolor sit medium necessarium ad reconciliationem cum Deo, non tamen semper amor finis continet æquivalenter & virtualiter ad finem; nam qui vult salvari, vult servare præcepta, quorum unum est dilectio Dei; & tamen ille amor salutis, non est æquivalenter dilectio Dei propter se super omnia; quia si hoc esset, iustificaret etiam extra Sacramentum. Continet ergo illos alios actus per modum imperii & causæ, non tamen continet in se perfectionem illorum æquivalenter, quia bene potest actus inferior imperare actum excellentiorem & superiorem. Hæc ille.

Sed nihil contra nos, qui non asserimus illam æquivalentiam, neque unquam cogitavimus, sufficere ad valorem aut efficaciam Sacramenti Penitentiae, voluntatem efficacem reconciliationis cum Deo, ut nata est imperare detestationem omnium peccatorum; cum nec amor Dei propter se super omnia sufficiat, absque formali dolore. Quid ergo? Intentio nostra hæc est; veluti formalis dolor de uno peccato, quod memorie occurrit, ex motivo dilectionis Dei propter se super omnia, virtualiter se extendit ad omnia alia peccata, quæ absolute repugnant eidem motivo; sic itidem formalis dolor de uno peccato, procedens ex efficaci desiderio reconciliationis cum Deo, virtualiter se extendit ad omnia alia peccata, quæ absolute repugnant isti reconciliationi.

Cum ergo dolor sacramentalis debeat tendere ex se efficaciter ad reconciliationem, per Sacramentum obtinendam, consequenter debet, saltem implicitè & virtualiter, detestari omne illud peccatum, quod potest illam reconciliationem impedire. Sicuti dolor, qui procedit ex efficaci desiderio Beatitudinis, implicitè & virtualiter detestatur omne illud peccatum, quod potest Beatitudinem impedire, quamvis hic & nunc penitens solum cogitet de uno altero peccato in particulari, bonâ fide existimans, nullum aliud latere; idque quia si occurreret aliud peccatum, quod fortè à parte rei subest, statim

ex vi doloris præsentis, etiam illud formaliter displiceret.

Jam autem dolor præcisè propter turpitudinem furti, nequidem implicitè & virtualiter se extendit ad illa peccata, in quibus turpitudine furti non invenitur, v. g. ad peccatum luxuriæ; ergo iste dolor non tendit ex se efficaciter ad reconciliationem; nam cum illo dolore potest stare actualis affectus peccandi contra castitatem. Ergo tamen hic & nunc non esset aliud peccatum commissum, præter furtum; equidem ille dolor non sufficeret ad reconciliationem in Sacramento obtinendam; ut significat Concilium Trid. sess. 14. c. 4. docens Attritionem disponere ad Deigratiam impetrandam in Sacramento, si, inquit, voluntatem peccandi excludat.

Respondet Quidam Adversarius neg. Conseq. existimans, Concilium Tridentinum non requirere majorem extensionem ad valorem Sacramenti ex parte propositi de cætero non peccandi, quam ex parte detestationis peccati præteriti; immo nec ad effectum gratiæ, nisi hic aliunde impediatur. Ita Dicastillo disp. 6. n. 111.

Et probat, quia Concilium illam tantum exclusionem voluntatis peccandi requirit, quæ provenit ab ipsamet Attritione. Cum ergo Attritio tantum excludat voluntatem peccandi, quatenus est retractatio voluntatis peccandi cumque Attritio, de qua nunc agimus, non sit universalis retractatio peccati, sed specialis cujusdam peccati, tantum vi sua excludet peccatum, quod continetur sub illa ratione. Exclusio verò voluntatis peccandi, in aliis materiis diversæ rationis, si reperitur in penitente, non ex vi talis Attritionis proveniet, sed aliunde: nulla enim causalitas exerceri potest ab ea Attritione extra latitudinem (ut sic dicam) sphaeræ suæ activitatis; ergo propositum seu voluntas peccandi, quam debet excludere ea Attritio, non potest latius patere, quam ipsa Attritio: si hæc ergo non est universalis, neque voluntas seu propositum non peccandi inde ortum, universale erit. Hæc ille.

Quòd si inferas; ergo aliquis valde poterit recipere hoc Sacramentum, cum affectu actuali ad aliquod peccatum mortale. Respondet neg. Conf. nam requiritur, inquit, carentiam propositi actualis peccandi, quam carentiam non habet, qui habet actualem affectum ad peccatum mortale; ille enim affectus peccatum quoddam est, adeoque non habet, quod requiritur ad valorem Sacramenti.

Sed hæc est petitio principii, quod non oportet suppositum, aut probatum. Nam quæro ego, si non requiritur dolor universalis, neque propositum universale ad valorem Sacramenti; unde tibi constat, quòd requiritur carentia propositi actualis peccandi? An fortè, quia Trident. sess. 14. c. 5. docet, institutam

Talis non est dolor præcisè propter turpitudinem furti.

Conc. Trid.

68.

Responsio. Dicit non requiri majorem extensionem propositi quam doloris.

est requirere carentiam actualis propositi peccandi.

69.

sed est petitio principii.

esse à Domino integram peccatorum Confessionem? Etiam docet cap. 3. quòd ad plenam & perfectam remissionem peccatorum ex Dei institutione requiratur Contritio, id est, detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero; & cum non sit major ratio de uno peccato quàm de alio, sequitur quòd de omnibus. Ergo sicut tu dicis, nihilominus sufficere ad valorem, licet non ad effectum dolorem particularem de uno peccato, ita ego consequenter dicam, sufficere ad valorem, licet non ad effectum Confessionem formaliter non integram; sicut Aliqui docent, dolore etiam formaliter non integram sufficere.

Et sanè gratis videtur requiri bona fides, ut dolor particularis valeat, si alioquin sit materia à Christo instituta. Patet in aliis Sacramentis, ubi propter bonam fidem ministri aut suscipientis, non fit materia aut forma, quod alioquin non esset materia, aut forma.

Dices; contrarium hic apparet in Confessione, quæ materialiter non integra est materia; secus formaliter non integra.

Respondeo; utramque Confessionem esse materiam sufficientem, quantum est ex parte Confessionis; quòd autem Absolutio sit invalida, oritur ex defectu doloris, qui nequit esse universalis quando scienter & volenter absque justa causa taceret aliquod peccatum mortale. Si ergo in aliquo casu valet dolor particularis, etiam in eodem valebit Confessio non integra formaliter.

Deinde, ut supra vidimus ex Tridentino, constat, Christum non instituisse pro materia necessaria nisi Confessionem formaliter integram, etiam ut Sacramentum conferat effectum, idque quia materialiter integra est sæpe physicè impossibilis, quando videlicet peccatum commissum diligenter cogitanti non occurrit: ergo non erat conveniens eam institui tanquam necessariam sive ad valorem, sive ad effectum Sacramenti; dolor autem universalis semper possibilis est, sive peccatum occurrit, sive non; & ideo jure merito Christus ipsum requisivit, non tantum ad effectum, sed etiam ad valorem.

Vidit Lugo hanc difficultatem, & ideo valde laborat in quærendo disparitatem inter dolorem, & propositum, ut ostendat hoc debere esse universale, etiam ad valorem, & non illum. Et primò quidem confugit ad Concilium Trid. quod de dolore solum dixit, debere esse *detestationem de peccato commisso*, in quibus verbis non petit dolorem terminatum ad omnia peccata, sed solum ad commissæ; de proposito autem dixit universaliter, debere esse *propositum non peccandi de cætero*, & debere *excludere voluntatem peccandi*, quæ verba universalis sunt, & comprehendunt omnia peccata; in quo etiam sensu Gregorius Papa Homil. 34. in Evangelia, & lib. 9. Regist. Epist. 39. dixit,

Penitentiam esse *commissa plangere* (ecce dolorem de præteritis) & *plangenda non committere* (ecce propositum circa futura) in quibus etiam verbis majorem universalitatem habet propositum, quàm dolor; hic enim fertur ad sola commissæ, illud verò ad omnia, quæ committi possunt. Hucusque Eminentiſ. disp. 14. n. 81.

Sed contrà primò; si in istis locutionibus non requiritur dolor universalis, cum definiant veram Penitentiam sufficientem ad effectum Sacramenti, jam etiam dolor particularis sufficit ad effectum; vel si aliquid amplius requiritur, mirum quòd Concilium Trident. nullam ejus faciat mentionem, sicut facit mentionem dispositionis, requirit ad effectum Sacramenti Baptismi.

Secundò; jam ostendimus Attritionem particularem non excludere positivè omnem voluptatem peccandi, estò Attritioni particulari posset conjungi universale propositum non peccandi.

Tertiò; quid obstat quòd minùs illa verba: *Cum proposito non peccandi de cætero*, intelligatur de illo peccato, de quo præcessit dolor seu detestatio? Non enim apparet major ratio, quare oporteat propositum esse universale, quàm dolorem universale. Immo propositum universale videtur supponere dolorem universale. Quomodo enim potest quis proponere, numquam amplius peccare, nisi, saltem implicite, detestetur quodlibet peccatum commissum; ideo enim proponit, quia dolens ergo universè proponit, etiam universè debet dolere, vel si solum dolo particulariter, etiam propositum tantum erit particulare; quod probatur ex communi hominum apprehensione, qui quando dolent de aliquo uno actu in particulari, non solent facere propositum; nisi de solo illo actu amplius non committendo.

Dices cum Lugo supra n. 82. dolor est talis actus, qui, juxta suum modum tendit ad peccatum, sicut solum ad ea peccata, quæ apprehenduntur commissæ; neque enim retractari potest, nisi quod malè factum apprehenditur. At vero propositum ex natura sua ferri potest æqualiter ad omnia peccata possibilia.

Respondeo; dolor est talis actus, qui ex natura sua ferri potest, saltem implicite, ad omne illud, per quod aliquis fuit offensus, sive nunc memoriæ occurrit, sive non. Ergo est eadem ratio de dolore, & proposito; neque enim propositum semper formaliter se extendit ad omnia in futurum cavenda; sed præcipuè ad cavenda illa, de quibus præcessit explicitus dolor.

Aliam rationem disparitatis adfert Cardinalis supra n. 83. quia ad hoc, ut homo admittatur de novo in amicitiam & gratiam Dei, magis per se exigitur propositum circa futura, quàm dolor de præteritis. Hinc qui baptizatur cum solo originali, non indiget dolore, sed bene proposito; quia nimirum, qui alter se de novo

Gratis videtur requiri bona fides ut dolor particularis valeat

70. Objeccio

Solvitur.

71. Diferimen inter dolorem, & propositum quoad universalitatem ex Lugone.

de novo in servum vel domesticum tradit, videtur hoc propositum adducere voluntatis eius exequendæ; dolor autem solum requiritur sub conditione, si aliquid contra Deum commisit.

Respondeo; placet requiritur sub illa conditione, & ideo, saltem virtualiter & implicitè, debet se extendere ad omne illud, quod possit esse commissum, sive ignoretur, sive non; cum enim talis dolor sit possibilis etiam ignorantibus, merito ab eo exigitur, æquè ac universale propositum.

Deinde veluti non potest esse odium effectum peccati præteriti, quin sit propositum implicitum vitandi futurum sub eodem motivo; sic pariter non potest esse propositum effectum vitandi peccatum futurum, quin sit odium implicitum præteriti sub eodem motivo.

Respondet Lugo supra n. 87. negando primum; & rationem disparitatis assignat n. 56. Nam qui proponit, ex vi propositi solum dicit, volo deinceps nullo modo peccare: potest autem stare, quod quis firmissimè velit non iterum peccare, licet non displiceat ipsi peccasse olim: possum enim præcindere peccata præterita à futuris, & complacere in præteritis, vel saltem de illis non curare: negando tamen mihi omnia futura. Sic senex impeditus facile proponit castam ducere vitam in futurum, licet non displiceat ipsi lascivia suæ juventutis, nec contradicit sibi dicendo; placet mihi quod feci, sed nullo modo volo iterum id facere, sufficit semel fecisse. Hæc ille.

Sed contra; senex ille proponit efficaciter castam ducere vitam in futurum, vel ex motivo offensus divinæ, vel ex motivo damnationis æternæ, aut ex motivo turpitudinis peccati, vel certe quia amplius non potest peccare. Si ex tribus primis motivis, cum hæc comprehendat sub se, tam peccata præterita, quam futura (nam etiam præterita illis opponuntur) consequens est, ut propositum illud explicitum castam ducendi vitam in futurum, sit implicita detestatio præteritæ lasciviæ. Sin autem ex motivo quarto, cum illud non comprehendat sub se peccatum præteritum, ut patet, quid mirum, si ex illo motivo possit velle amplius non peccare, licet nequidem implicitè displiceat sibi olim peccasse? Putas autem, quia propositum ex tali motivo sufficeret ad valorem Sacramenti? Noli putare, quia motivum, quod requiritur ad dolorem, idem requiritur ad propositum.

Quæ cum ita sint, nemini puto dubia esse potest probabilitas nostræ Conclusionis, quæ nobis sufficit. Nam contrariæ opinioni suam probabilitatem nolumus auferre, quando peccatens procedit bonâ fide, & aliquem adfert dolorem supernaturalem, quamvis non universalem de omnibus peccatis commissis,

ed quod non occurrant memoriæ, vel quia putat particularem sufficere, ut non tantum validè, sed etiam cum effectu absolvatur. Quin immo docent Multi, Sacramentum hoc posse esse validum, & informe tum defectu doloris; tum etiam defectu integritatis, estò mortaliter culpabili.

Auctores pro hac opinione (quæ satis favorabilis est, tum penitentibus, tum Confessariis, ne solliciti esse debeant de repetendis Confessionibus) videre poteris apud Dianam p. 1. tract. 3. Miscel. resol. 31. ubi, sicuti & p. 3. tract. 4. resol. 65. testatur, non de communi Theologorum (ut ait Dicastillo disp. 6. n. 86.) sed de communiter recepta in schola Divi Thomæ. Sic enim scribit resol. 31.

Ex hac doctrina, recepta, ut dixi, communiter à Thomistis, possunt Confessarii non raro excusare penitentes ab onere reiterandi Confessiones. Regula verò ad cognoscendum, quod præparatio fuerit sufficiens (loquitur de examine conscientiæ) ad validitatem Confessionis iterandæ, vel non iterandæ; hæc est: Si post Confessionem plura peccata occurrant memoriæ, quam in Confessione explicata sunt, non fuit diligentia sufficiens. Si autem occurrant aliqua peccata multò pauciora, quam confessâ, credendum est, quod fuerit diligentia sufficiens; & à fortiori fuit sufficiens, ut Confessio esset valida; unde in similibus casibus homo non est obligatus ad iterandam Confessionem; sed debet se accusare de illis peccatis non confessis, & de negligentia saltem ad cautelam. Hæc Nugens ubi supra (in 3. p. tom. 2. q. 9. a. 1.) quæ Confessariis ad tollendos serpulos multum plausibilia futura esse confido, & est sententia communis PP. Dominicæorum. Hucusque Diana.

Videant PP. Dominicani an illa sit ipsorum sententia, & sententia Doctoris Angelici, qui 4. dist. 17. q. 3. a. 4. question. 2. sic ait: De necessitate Confessionis est, quod homo omnia peccata confiteatur, quæ in memoria habet; quod si non facit, non est Confessio, sed Confessionis simulatio. Et 4. dist. 23. q. 1. a. 4. quæst. 2. Hoc, inquit, Sacramentum (Extremæ Unctionis) non habet aliquem effectum, qui semper ex operatione ministræ consequatur, omnibus, quæ sunt de essentia Sacramenti, rite peractis, sicut Character in Baptismo & Confirmatione, & transubstantiatio in Eucharistia, & remissio peccati in Penitentia existente Contritione, quæ est de essentia Sacramenti Penitentia.

Ubi videtur revocare, quod prius docuerat 4. dist. 17. q. 3. a. 4. q. 1. ibi: Confessio potest esse in eo, qui non est contritus; quia potest peccata sua Sacerdoti innotescere, & Clavibus Ecclesiæ se subicere; & quamvis tunc non percipiat Absolutionis fructum, tamen recedente fitione percipere incipiet, sicut etiam est in aliis Sacramentis, unde non tenetur iterare Confessionem, qui factus accedit, Qqq 2. sed te,

Diana

Dicastillo

77. An fuerit sententia D. Thomæ?

Si fuerit, videtur etiam revocasse

sed tenetur postmodum fitionem illam confiteri.

78. Responsio Dicitur.

Respondet Dicastillo suprà n. 85. D. Thomam dist. 23. nomine Contritionis intelligere perfectam, vel imperfectam, quæ dicitur Attritio, quarum qualibet, si aliud non obolet, sufficit etiam ad effectum, adeoque non revocare, quod priùs docuerat.

Rejicitur.

Sed contrà; etiam dist. 17. intelligit utramque Contritionem. Patet ex illis verbis: *Et quamvis tunc non percipiat Absolutionis fructum*; ergo loquitur de absentia illius Contritionis, quæ si adesset, pœnitens perciperet Absolutionis fructum; ergo non de sola Contritione perfecta, quia ad fructum sufficit imperfecta. Quidquid sic de mente D. Thomæ, non video, quare una præparatio (de qua Diana suprà) sit sufficiens ad validitatem Confessionis, & non alia, si utraque est mortaliter culpabilis.

79. Sententia Henriquez.

Hinc magis consequenter Henriquez in Sum. lib. 5. c. 11. n. 1. Est, inquit, verum Sacramentum, I. quando pœnitens integrè fatetur, cum aliquo formali dolore & proposito, excludente voluntatem peccandi; & tamen non habet dignam dispositionem primæ gratiæ, à Christo institutam: puta dignum gradum Attritionis supernaturalis, sed naturalis objecti, etiam ex auxilio Dei. Nec impeditur veritas Sacramenti si insufficientis sit dolor ex mortali negligentia aut ignorantia quadam culpabili, nam concurrunt omnia ad veritatem Sacramenti requisita.

Secundò, si quis ex negligentia & ignorantia culpabili oblitus est quorundam mortalium (ut si multis peccatis & variis negotiis irretitus, conscientiæ suæ latebras accuratè non perquisivit) & tamen in animo habuit facere integram Confessionem. Hec ille.

Unde (inquit Diana suprà resol. 65.) minimè dubitandum est, hanc sententiam probabilissimam esse in praxi (si credere fas est) & ideo possunt Confessarii excusare pœnitentes à reiteratione Confessionis, quando fuerit informis ex defectu doloris vel examinis.

80. Quid de hac re sentierit Scotus.

Cæterùm si à me quæritur, quid de hac re senserit Doctor Subtilis, Resp. incertum esse; lego 4. dist. 14. q. 4. n. 4. *Congruit ex parte susceptivi, quod sit pœnitens, id est, habens aliquam dissipientiam de peccato commisso*; hoc enim videmus etiam in Iudicibus temporalibus, quod protervum sententialiter condemnant. Jam autem qui accedit cum dolore imperfecto, potissimum bonâ fide, non est protervus. Ergo ille dolor, secundùm Scotum, sufficit ad valorem Sacramenti.

Nego Conseq. alioquin Sacramentum etiam haberet suum effectum, quemadmodum sententia Iudicis temporalis. Nimis manifestum est, illa duo iudicia in multis non convenire. Igitur Doctor hoc loco solum vult ostendere, aliquem dolorem esse necessarium; qualis

autem debeat esse, non determinat. Alioquin dubitasse de valore inferiori, videtur colligi ex his verbis 4. dist. 16. q. 1. n. 7. *Satisfactio debet sequi Sacramentum Pœnitentiæ, hoc ut habeat efficaciam; & hoc in re, vel in voto, nisi Iudex possit perpendere, illas penas alias præcedentes sufficere ad totius pœnæ solutionem*. Ista enim sententia Sacerdotis sic abolvit, quod tamen ligat. Abolvit quidem à debito pœnæ æternæ, sed ligat ad solutionem pœnæ temporalis, nisi sit sufficienter iam soluta. Ipsa etiam vel nullo modo abolvit, vel saltem non efficaciter, nisi ille reus sit in se debito modo dispositus: quia Sacramentum est signum Absolutionis interioris, quæ interior non concematur, nisi sit debita dispositio mentis interioris abolvendi.

Ubi nota illa verba: *Ipsa etiam* (scilicet sententia Sacerdotis seu Absolutio, quæ, secundùm ipsum, est tota essentia Sacramenti) vel nullo modo abolvit, vel saltem non efficaciter &c. quibus sub dubio videtur insinuarè, sententiam Sacerdotis aliquo modo abolvere, licet non efficaciter, reum in se indispòsitum.

Audiamus quid dicat in Report. (impressis Lugduni) eadem dist. & q. n. 13. *Absolutio, inquit, sacramentalis ex quo significat, effectum interiorum invisibilem inesse pœnitenti, suscipienti hoc Sacramentum, præsupponit & exigit in eo duas partes Pœnitentiæ, tertio & quarto modo dicta; scilicet Contritionem de peccato, cum eiusdem dissipientia, & Confessionem sive præparationem eius, cum sua pœnâ consequente, scilicet verècundia & robore, ad hoc quod pœnitens sit capax signi sacramentalis Absolutionis, quæ est Sacramentum Pœnitentiæ.*

Si enim Sacerdos invenit non contritum de peccato, nec detestantem peccatum, nec accusatum se per Confessionem, non abolvit eum, nec per consequens recipiet Sacramentum Pœnitentiæ; quia hoc Sacramentum ex natura sua est signum effectus Absolutionis interioris, quæ non potest esse anima non pœnitens per notitiam peccati, & eius præparationem; nec tamen Absolutio Sacramenti Pœnitentiæ est causa illarum partium in esse simpliciter, sed in esse gratuito, præsupponens ea in suscipiente de congruo ad susceptionem Absolutionis, ut eius necessariam & immediatam dispositionem, sit dictam esse suprà de aliis Sacramentis.

Suprà, inquam, dist. 1. q. 4. n. 12. ubi sic habet: *Ad primam Augustini de aqua, dico non discordando, vel glossando, quod tinctio corporis ab aqua, cum verbis simul, verè cor ablut, non quod actione sua attingat gratiam, vel dispositionem ad eam; sed quod ipsa ablutio exterior sit immediata dispositio ad gratiam, ut secum habens quod signat.*

Clariùs in primo scripto eadem dist. q. 5. n. 17. *Ad primum dico, quod aqua ablut cor, id est, animam, non quidem causando dispositionem mediam inter ipsam, & gratiam abluentem; sed ablut tanquam dispositio proxima & immediata ad gratiam, eo modo quo dicitur, quod meritum inducit Beatitudinem, vel quod scilicet, sive alia huiusmodi præparatio, inducit sanitatem. Jam autem aqua* scilicet

seu tinctio corporalis ab aqua, talis est dispositio, ut sine illa Sacramento Baptismi non valeat, multo minus causet effectum gratie.

Ergo similiter, secundum Scotum, licet Contritio & Confessio non sint revera partes Sacramenti Pœnitentiæ strictè loquendo, quemadmodum tinctio corporis ab aqua est pars Sacramenti Baptismatis; nihilominus sunt necessaria & immediata dispositio prævia, non tantum ut Absolutio sacramentalis causet effectum gratie, sed etiam ut valeat. Neque usquam distinguitur inter Contritionem aut Confessionem requisitam ad valorem, & requisitam ad effectum gratie.

Immo eandem requiri, videtur significare illis verbis supra in Report. Si sacerdos invenit non contritum de peccato, nec desistantem peccatum, nec accusantem se per Confessionem, non absolvet eum, nec per consequens recipiet Sacramentum Pœnitentiæ. Cur hoc? Quia, inquit, hoc Sacramentum est signum efficax Absolutionis interioris, quæ non potest inesse anime non penitenti per naturam peccati, & eius propalationem.

Ubi indubit per Absolutionem interiorem intelligit veram remissionem peccatorum per infusionem gratie sanctificantis; quæ quia non potest inesse anime non penitenti per notationem peccati, & eius propalationem, ideo non absolvetur eum Sacerdos, nec per consequens recipiet Sacramentum Pœnitentiæ; ergo Contritio, quæ requiritur ad recipiendum interiorem Absolutionem, eadem necessaria est ad recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ.

Quid miramur? Etenim, ut dixi circa principium Conclusionis, cum forma Absolutionis significet immediatè suum effectum, scilicet internam remissionem peccati, & non actionem aliquam externam, aut alium effectum insalubriter conjunctum, si remissio interna non conferatur, ipsa forma erit falsa.

Sed hoc argumentum (dicit aliquis) non multum convincit: quia forma Absolutionis significat confitentem absolvi à peccato quantum ligat vel secundum culpam, vel secundum penam æternam aut temporalem, vel secundum obligationem confitendi; jam autem Absolutio valida, & informis remittit obligationem confitendi.

Præterea remittit peccata secundum culpam & penam saltem in jure.

Respondeo, hæc est petitio principii; nam æquè, (si non magis) incertum est, an Sacramentum Pœnitentiæ reviviscat, quam an detur Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe. Si autem non reviviscat, certum est, formam talem remissionem non significare, adeoque nec conferre. Sicut ergo gratis asseritur talis significatio & remissio, ita optimo jure negatur; cum ad negandum sufficiat, quod non adit ulla ratio affirmandi.

Et consimiliter negari posset hæc significatio: Remitto tibi peccata quoad obligationem confitendi; quamvis enim tollatur illa obligatio per Sacramentum Pœnitentiæ, susceptum cum effectum gratie; sicuti tollitur obligatio Baptismi, per ipsam susceptionem Baptismi; interim hoc significari in actu signato per ista verba: Ego te absolvo, immo in actu exercito per Sacramentum informe, non probatur, nisi ex hypothesi, quod detur Sacramentum validum & informe. Vide quæ de hac re diximus disp. 1. sect. 6. concl. 5. & consellem intelliges, quam incertis navigent undis, qui absque auctoritate alicujus Scripturæ aut Concilii, si de Traditione, absque communi consensu SS. Patrum, conantur inducere in Ecclesiam Dei, & stabilire Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe, ut Confessarios & pœnitentes liberent à nimia, ut vocant, sollicitudine repetendi Confessiones. Non negamus quod Christus sic potuerit instituire suum tribunal; ut autem dicamus sic instituisse nihil cogit; immo probabilius nobis apparet, non sic instituisse.

Alioquin vellem audire aliquem, qui efficaciter ex sola ratione probaret, dolorem esse necessarium ad essentiam hujus Sacramenti. Nam communis probatio, quæ supra usi fuimus, desumpta ex judicio humano, non convincit; quippe multa necessaria sunt in judicio humano, quæ non sunt necessaria in judicio sacramentali, & vice versâ, ut patet ex ante dictis.

Non satis est in judicio humano, quod reus confessus, doleat se fecisse, & proponat se non amplius facturum, ut propterea omnino debeat absolvi, & insuper addantur illi magna nobilitas aut dignitas, & dona magni momenti: at verò si reus id præstet in judicio sacramentali, abundè sufficit. In judicio humano non debet Iudex esse paratus ad absolvendum quantumcumque & quotiescumque; relapsum: at verò Iudex sacramentalis debet esse paratus sæpius absolvere relapsum: toties quoties debite fuerit dispositus: hoc enim totum meruit nobis Christus, & passioni suæ dandum esse censuit.

Eandem ergo ratione potuit, si voluisset, solam explicationem peccatorum requirere ad valorem, immo & ad effectum hujus judicii; siquidem reconciliatio, quæ est effectus, non est aliud, quam gratia sanctificans, per quam homo conformatur Deo, factus divinæ confors naturæ. Cur autem illam gratiam, si voluisset, non potuisset Christus ex suis meritis conferre, posita explicatione peccatorum absque dolore, præsertim quando defectus seu carentia doloris proveniret ex inculpabili ignorancia vel inadvertentia? Absolutè nihil obstat.

Adde, etiam Baptismum esse Sacramentum

87. Respondetur ad primam.

88. An sit dolor necessarius ad essentiam hujus Sacramenti?

Non sic è in omnibus argumentis à judicio humano ad Sacramentale, & contra.

89. Potuit Christus solam Confessionem requirere ad valorem hujus Sacramenti.

reconciliationis (quamvis non eodem modo; nam Baptismus per modum regenerationis, Pœnitentiæ verò per modum Absolutionis, qui sunt modi valde distincti) & tamen ad valorem Baptismi non requiritur dolor. Unde ergo probatur necessitas alicujus doloris ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ?

90. *Necessitas doloris probat. Dicitur ex praxi Ecclesiæ.*
Respondet Dicastillo disp. 6. n. 153. non solum ex communi sensu Doctorem sed ex ipsa quoque praxi totius Ecclesiæ. Si enim Confessio sine dolore facta, esset valida, & simul cum Absolutione sufficiens ad constituendam essentiam Sacramenti, licet non contulisset effectum ob defectum dispositionis; non esset obligatio eam iterum repetendi, cum jam illa peccata fuissent valide subiecta Clavibus in Confessione valida, atque ated solum oporteret postea obicem auferre, ut cum effectu remitterentur. Consequens autem hoc, est contra praxim totius Ecclesiæ; quamvis enim sit in questione positum, an sit Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe defectu sufficientis doloris, qui ad gratiam sufficienter disponeret; in confesso tamen est apud omnes, repetendam esse tanquam invalidam eam Confessionem, quæ saltem scienter facta fuisset sine ullo profus dolore, & eam esse sacrilegam. Hæc ille.

objectio.

Contra; Doctores, est pauci, qui admittunt Sacramentum validum sine ullo profus dolore, confequenter facile admitterent, aut saltem admittere possent, Confessionem sic factam non esse repetendam; idque eadem ratione, quæ alii admittunt non esse repetendam Confessionem validam & informem defectu doloris supernaturalis. Quod autem ordinariè repetatur, sit ex ignorantia illius opinionis, aut ex eo, quod sit contraria communi sensui Doctorem, à quo in re tanti momenti non est facile recedendum.

91. *Necessaria est Contritio etiam ad valorem Sacramenti.*

Dico itaque, Contritionem planè necessariam esse, non tantum ad effectum hujus Sacramenti, sed etiam ad valorem, Deo ita volente, & suam voluntatem significante per Concilium Trident. sess. 14. c. 3. & Florentinum in Decreto Eugenii.

Quæro autem ulterius, an dolor ille seu Contritio, quatenus est materia, aut quasi materia Sacramenti Pœnitentiæ præcedere debeat Absolutionem, & Confessionem; an verò sufficiat quod sequatur? Responso erit

CONCLUSIO IV.

Dolor sacramentalis Absolutionem non sequatur. Confessionem non necessariò præcedit tempore.

Prima pars est communis, & à posteriori sufficienter probatur ex praxi fidelium, Confessiones aliter factas repentium; quod haud dubiè faciunt, quia existimant hujusmodi Confessiones fuisse invalidas, Confirmantur ex praxi Confessariorum, qui semper ante Absolutionem sunt solliciti de dolore pœnitentiæ; nullus autem curat de dolore post Absolutionem. Supponunt ergo omnes, elici debere Contritionem ad minus ante Absolutionem.

Ratio à priori voluntas Christi, quæ nobis ex illa praxi, & communi consensu Doctorem innotebit. Congruentia est; quia sententia reconciliativa supponit accusationem non simpliciter, sed dolorificam, ut patet ex dictis concl. præcedenti; atqui Absolutio est talis sententia; ergo &c.

Et licet in foro externo subinde absolvatur, tamen constat non ad esse dolorem, ut patet in censuris, à quibus censuratus potest absolvi ante emendationem, ob alias prudentes considerationes; equidem rarissime: in foro autem Sacramentali nunquam, volente Deo, qui omnia quæcumque voluit fecit.

Et ratio aliqua disparitatis est; quod Absolutio Sacramentalis pro fine primario habet internam remissionem peccatorum per infusionem gratiæ sanctificantis, unde homo ex injusto fit justus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ. Planè autem conveniens fuit, non admittere quemquam ad hæreditatem vitæ æternæ, & amicitiam divinam, cui non priùs displiceret peccatum, per quod ex amico factus fuerat inimicus, & heres secundum timorem damnationis æternæ; quamquam absolute aliter potuisset fieri, ut dixi concl. præcedenti. Vel ergo nullus dolor requiritur, vel requiritur dolor præcedens Absolutionem; cum & hoc ipsum appareat in iudiciis humanis, in quibus nemo absolvitur sine dolore prævio, cum obligatione doloris subsequenti.

Ex jam dictis facile colligitur diversitas inter Contritionem & Satisfactionem, quare potius (cum utraque sit pars materialis, quæ communiter solet præcedere partem formalem) Contritio debeat præcedere, quàm Satisfactio; quia videlicet Satisfactio non est necessaria ad remissionem peccatorum, quæ